

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye'de beyaz et sektörü, gıda arzı ve gıda güvenliği açısından stratejik öneme sahiptir. TÜİK verilerine göre tavuk eti üretimi 2025 yılında 2 milyon 797 bin tona ulaşmış, bir önceki yıla göre yüzde 11,3 artmıştır. Buna karşılık 2026 yılının ilk beş ayında üretim bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,2 azalmıştır. Üretimdeki bu değişimlerin arz güvenliği, üretim planlaması ve tüketici fiyatları üzerindeki etkilerinin yakından izlenmesi gerekmektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığının yayımladığı politika belgesine göre 2023 yılı itibarıyla ticari etlik kanatlı yetiştiriciliğinde 7 bin 682 işletme ve 12 bin 775 kümes faaliyet göstermektedir. Üretimin büyük bölümü sözleşmeli yetiştiricilik modeliyle yürütülmektedir. Bu modelde üreticiler ile entegre şirketler arasındaki ekonomik ilişki, gelir paylaşımı, üretim riskleri ve sözleşme koşulları sektörün sürdürülebilirliği bakımından belirleyici niteliktedir.

Öte yandan beyaz et sektöründe yürütülen rekabet soruşturması sonucunda bazı şirketler hakkında toplam 3 milyar 704 milyon TL idari para cezası uygulanmıştır. Bu gelişmeler, sektördeki üretim yapısı, sözleşmeli yetiştiricilik sistemi, kamu desteklerinin etkinliği ve üretim zincirinin işleyişinin bütün yönleriyle değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Buna karşın sözleşmeli yetiştiricilerin sayısı, gelir düzeyleri, tip sözleşmelerin uygulamadaki sonuçları, kamu desteklerinin dağılımı ve sektörde yaşanan son gelişmelerin üretim ile gıda arzına etkilerine ilişkin kapsamlı ve güncel veriler kamuoyuyla paylaşılmamaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlığınız kayıtlarına göre Türkiye genelinde etlik piliç üretimi yapan kaç sözleşmeli yetiştirici bulunmaktadır? Bu yetiştiricilerin illere göre dağılımı nedir?
- 2- Son beş yılda etlik piliç yetiştiriciliği yapan işletme sayısı, kümes sayısı ve üretim miktarı yıllar itibarıyla nasıl değişmiştir?
- 3- Son beş yılda sözleşmeli etlik piliç yetiştiricilerine sağlanan hibe, faiz veya kar payı destekli kredi, yem desteği, sigorta desteği ve diğer kamu desteklerinin toplam tutarı nedir? Bu desteklerden kaç üretici yararlanmıştır?
- 4- Etlik kanatlı hayvan üretimine ilişkin tip sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten bu yana Bakanlığınıza sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin kaç şikâyet ulaşmıştır? Bu şikâyetlerin başlıca konuları nelerdir ve kaçına ilişkin idari işlem tesis edilmiştir?

- 5- Bakanlığınızın elinde, sözleşmeli yetiştiricilerin ortalama gelir düzeyi, üretim maliyetleri, borçluluk durumu ve faaliyetlerini bırakma nedenlerine ilişkin güncel bir çalışma veya veri bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa temel sonuçları nelerdir?
- 6- Beyaz et sektöründe son dönemde yürütülen rekabet ve adli süreçlerin üretim, sözleşmeli yetiştiriciler, ihracat, istihdam ve gıda arzı üzerindeki etkilerine ilişkin Bakanlığınız tarafından hazırlanmış herhangi bir etki analizi veya değerlendirme raporu bulunmakta mıdır?
- 7- Bakanlığınız tarafından beyaz et sektöründe üretici ile entegre şirketler arasındaki sözleşme ilişkilerinin adil biçimde yürütülmesini sağlamak amacıyla son beş yılda kaç denetim gerçekleştirilmiştir? Bu denetimler sonucunda kaç idari yaptırım uygulanmıştır?
- 8- Bakanlığınız, sözleşmeli yetiştiricilerin pazarlık gücünü artırmak, gelir kayıplarını azaltmak ve üretimin sürdürülebilirliğini güçlendirmek amacıyla yeni bir yasal veya idari düzenleme hazırlığı yürütmekte midir?